

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SAPTAMANA SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Constantin Arion.

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, secțiuni-unite.* — Inchiriere. — Instituțiuni de bine facere. — Suspendarea contractelor noi. — Prolungirea forțată a vechilor contracte. — Suprimarea acestei dispoziții prin legea dela 14 Aprilie 1922. (Ion Ionescu cu Eforia Spitalelor Civile).

Curtea de Apel din Craiova, secția I. — Inchiriere. — Subinchiriere. — Aport social. — Pact comisoriu. — Termen de grație. (Banca Bănatului cu Daniel Elias și alții).

Jurisprudența Străină. — *Trib. civil din Nice (Nizza).* — Copil natural. — Naționalitatea mamei. — Cercetarea paternității. — Legea națională a străinilor. (Nota de D-I profesor D. Alexandresco).

† CONSTANTIN ARION

Cu el dispăre încă unul din puținii ce au mai rămas din pleiada de juriști care a făcut strălucirea baroului și a vieții publice în acești treizeci și cinci ani din urmă.

Constantin Arion a fost o forță. Inteligență superioară, personalitatea lui s'a afirmat în toate domeniile activității intelectuale. În politică, cu tot discernământul ce întrebuița în acțiunile sale, a fost un învins; în schimb, avocatura și profesoratul i-au oferit un teren mai prielnic. El a luat parte la toate luptele ce s'au dat pentru drept în cauzele cele mai însemnate, punând în cumpănă resursele marelui său talent și vasta sa erudițiune. Elocința sa judiciară ținea de tradiția avocaților de rasă, îmbrăcată în forme literare, cu fond și fineță juridică, pledoaria sa avea darul de a convinge și dezarma. De aceea era tot-d'auna ascultat cu plăcere, și rare sunt ocaziunile când triumful dreptului la bară nu era de partea lui.

Ca profesor a avut cultul științei și dragostea de catedră. Cursul său de Drept comercial era unul din cele mai frecventate și atrăgătoare, căci acolo își desvelea sufletul său profesoral și mentalitatea sa juridică.

El lasă un tractat asupra dreptului comercial, operă utilă studenților și juriștilor, ma-

gistrați sau avocați. Ea evoacă controversesele, alcătuiind legătura principiilor cu ideile generale trase din legile positive, din doctrină, din obiceiuri, din faptele istorice.

Cu Constantin Arion, învățământul perde un profesor de valoare, iar lumea juridică un mare jurisconsult.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Secțiuni-Unite

Audiența de la 15 Martie 1923

Președenția D-lui Victor Râmniceanu, Prim-Președinte.

Ion Ionescu cu Eforia Spitalelor Civile

INCHIRIERE. — DISPOZIȚIILE DECRETULUI-LEGE 1420/920 PRIVITOARE LA SUSPENDAREA NOILOR CONTRACTE DE INCHIRIERE. — ART. 4 DIN LEGEA DE LA 14 APRILIE 1922.

INCHIRIERE. — INSTITUȚII DE BINE FACERE. — VALABILITATEA CONTRACTELOR NOI. — ART. 1 AL. 8 DIN LEGEA DE LA 14 APRILIE 1922.

INCHIRIERE. — INSTITUȚII DE BINE FACERE. — OFICI DE INCHIRIERE. — ART. 1 AL. 8 DIN LEGEA DE LA 14 APRILIE 1922.

1. Prin art. 4 din legea de la 14 Aprilie 1922, fiind menținute toate dispozițiunile din legile anterioare cari nu sunt contrarii legii nouă, s'a menținut deci și dispozițiunile din decretul-lege 1420/920 relative la suspendarea noilor contracte pentru tot timpul cât durează prelungirea forțată a vechilor contracte, de oare-ce aceste dispozițiuni nu sunt contrare cu dispozițiunile legii nouă.

2. Prin dispozițiunile art. 1 al. 8 al legii din 14 Aprilie 1922 suprimându-se pentru instituțiile de binefacere piedica ce o aveau de a putea executa contractele noi, de oarece prin aceste dispozițiuni nu se mai prelungesc contractele de închiriere ale imobilelor ce le aparțin, urmează că aceste instituțiuni nu mai pot cere rezilierea contractelor noi, căci acest drept fusese

acordat proprietarului numai din cauza obligațiunii ce i se puse de lege de a prelungi forțat contractul vechiu.

3. Dacă imobilele instituțiilor de binefacere au rămas sub regimul oficiilor de închiriere, aceste oficii însă nu pot interveni de cât în cazul când imobilele sunt libere, adică atunci când nimeni nu are un titlu legal de folosință asupra lui, cum de exemplu un contract de închiriere anterior acestei legi și care să nu fi fost desființat nici pe temeiul decretului-lege 1420/920 nici pe vre un alt temei legal sau prin convenția părților.

No. 1.—Casată, în urma recursului făcut de Ion Ionescu, decizia No. 135/922 a Curții de Apel Galați s. I în proces cu Eforia Spit. Civile din București.

S'au ascultat raportul făcut în cauză de d-l Consilier V. Bossy; pe d-l avocat Em. Antonescu în dezvoltarea motivului de casare; pe d-l avocat Al. Cerban în combateri și pe d-l procuror general N. Procopescu în concluziuni pentru casare.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

„Exces de putere, violarea art. 4 din legea din 1922 privitoare la prelungirea contractelor de închiriere, greșită interpretare și aplicare a art. 1 al. 4 din decretul-lege 1420/920 în raport cu art. 1 al. 8 din zisa lege din 1922, întrucât deși Curtea de trimitere recunoaște că imobilul ce am închiriat dela Eforie a devenit liber la 23 Aprilie st. v. 1922 și nu mai există nici un impediment pentru dânsa de a-mi preda folosința, cu toate acestea refuză să tragă consecințele legale ce decurgeau din această recunoaștere și declară, dimpotrivă, că Eforia n'ar fi obligată să predea folosința imobilului închiriat sub cuvânt că acțiunea introdusă de dânsa sub imperiul decretului-lege 1920/920, este întemeiată pe o dispozițiune care n'a fost abrogată prin legea nouă și deci subsistă și astăzi, ceea ce este o eroare, menționatul decret creând o nouă cauză de reziliere care, fiind justificată pe neputința executării contractului nou, este evident că în caz când împiedecarea de a executa contractul încetează, dela sine încetează și dreptul de a cere rezilierea contractului“.

Având în vedere deciziunea supusă recursului, din care se constată că, Eforia Spitalelor Civile din București având închiriată lui H. Bernstein și A. Aronovici o prăvălie din Palatul său de pe Bulevardul Elisabeta No. 5, până la 25 Aprilie 1920, a încheiat în Septembrie 1919, în urma licitațiunii ce a avut loc, un contract cu recurentul de astăzi, Ioan Ionescu, prin care închiriaza acestuia arătată prăvălie pe termen de cinci ani, cu începere dela 23 Aprilie 1920, data expirării contractului vechilor chirași. Că posterior a intervenit decretul-lege No. 1420 din 1920, care a prelungit până la 23 Aprilie 1922 toate contractele de locațiune cu termen de expirare înaintea acestei date, suspendând în acelaș timp punerea în lucrare, pentru acest interval, a contractelor de locațiune ce urmau să înceapă la 23 Aprilie 1920; că, tot acest decret-lege prin art. 1, alin. 4, a dat drept atât proprietarilor cât și chirașilor că, dacă nu reviziv la această suspendare, să poată cere justiției rezilierea contractului care, din cauza prelungirii forțate a vechiului contract nu a putut fi executat. Că, pe temeiul acestei dispozițiuni, Eforia a introdus la 5 Aprilie 1921, sub imperiul decretului-lege No. 1420 din 1920 acțiune pentru rezilierea contractului încheiat la 1919 cu recurentul I. Ionescu;

Că, această acțiune, judecată de Curtea de apel din București, ca instanță de apel, a fost admisă prin deciziunea secției a II-a cu No. 186 din 1922, însă, în urma recursului făcut de Ioan Ionescu, această Inaltă Curte, prin deciziunea No. 908 din 1922, a casat menționata deciziune a Curții din București și a trimis afacerea spre a fi judecată din nou înaintea Curții de apel din Galați;

Că, această din urmă Curte a rezolvat procesul în acelaș sens ca și Curtea din București, iar Ioan Ionescu, atacând cu recurs și această din urmă deciziune și invocând acelaș motiv de casare ca și în primul recurs, afacerea a venit, potrivit art. 65 din legea Curții de Casație, înaintea secțiunilor unite ale acestei Curți.

Având în vedere că, Curtea de apel din Galați pentru a admite acțiunea Eforiei și a declara reziliat contractul de închiriere a prăvăliei, care a fost adjudecată asupra recurentului Ioan Ionescu în ziua de 19 Septembrie 1919, după ce constată împrejurările de fapt expuse mai sus, motivează că legea din 14 Aprilie 1922, privitoare la prelungirea contractelor de închiriere, sub imperiul căreia s'a judecat acțiunea Eforiei, nu cuprinde nici o dispozițiune care să reglementeze soarta contractelor, care urmau să înceapă la 23 Aprilie 1920 dar a căror punere în lucrare a fost suspendată până la 23 Aprilie 1922; că, de asemenea nu cuprinde vr'o dispozițiune care, direct sau indirect să ridice dreptul formal recunoscut de decretul-lege No. 1420 din 1920, părților cari au încheiat un asemenea contract, de a cere și obține rezilierea lui în caz când nu le-ar conveni suspendarea, așa că, motivează Curtea, dispozițiunea din menționatul decret, pe care se întemeiază acțiunea Eforiei nefiind contrară sau incompatibilă cu dispozițiunile legii nouă din Aprilie 1922, ea n'a fost abrogată, așa că subsistă și astăzi și prin urmare Eforia este în drept să obțină rezilierea contractului cu I. Ionescu, indiferent dacă imobilul închiriat a devenit liber la 23 Aprilie 1922 și nu mai există pentru dânsa nici un impediment de a preda folosința chirașului I. Ionescu.

Considerând că este adevărat că, art. 4 al legii dela 14 Aprilie 1922 menține toate dispozițiunile din legile anterioare, care nu-s contrarii legii nouă și, prin urmare, menține și dispozițiunea din decretul-lege No. 1420 din 1920, relativă la suspendarea noilor contracte pentru tot timpul cât durează prelungirea forțată a vechilor contracte, deoarece acea dispozițiune nu este contrară cu dispozițiunile legii nouă.

Considerând însă că, pentru instituțiile de binefacere s'a ridicat prin art. 1, alin. 8, al legii din 1922, piedica ce ele aveau de a putea executa contractele noi, căci acel articol dispune că, nu se mai prelungesc contractele de închiriere ale imobilelor aparținând instituțiilor de binefacere care rămân sub regimul oficiilor de închiriere.

Că, prin urmare, dela Aprilie 1922 ne mai existând nici o împiedicare pentru Eforie de a executa un contract nou, ea nu mai poate avea nici dreptul de a cere rezilierea unui asemenea contract, căci acest drept fusese acordat proprietarului numai din cauza obligațiunii ce i se puse de lege de a prelungi forțat contractul vechiu, obligațiune care dispărând, dispăre ca o consecință firească și dreptul de a cere rezilierea con-

tractului, pe care nu-l putea executa numai din cauza împiedicării legale ce i se pusese.

Considerând că, dacă imobilele instituțiilor de binefacere au rămas sub regimul oficiilor de închiriere, aceste oficii nu pot însă interveni decât în cazul când imobilele sunt libere, adică când nimeni n'are un titlu legal de folosință asupra lui. Că, însă, cât timp imobilul este grevat de un contract de închiriere anterior acestei legi și care n'a fost desființat nici sub imperiul decretului-lege No. 1420 din 1920 pe temeiul acestui decret și nici pe vr'un alt temei legal sau prin convenția părților, nu există nici un impediment legal decurgând din dispoziția art. 1, al. 8, al legii din Aprilie 1922 pentru ca proprietarul să-și execute obligațiunea contractuală.

Că, astfel fiind, deși dispoziția din decretul-lege No. 1420 de a cere rezilierea contractelor a căror suspendare a fost prevăzută de acel decret numai din cauza prelungirii vechilor contracte, n'a fost abrogată de legea nouă din April 1922, aceasta însă se aplică numai imobilelor cu contracte prelungite, nu și acelor ale căror contracte vechi nu se mai prelungesc și ai căror proprietari sunt legați de un contract nou; în asemenea caz nu mai poate fi vorba de rezilierea contractului nou, întrucât aceasta era o consecință a impedimentului de a-l respecta, după cum s'a arătat mai sus, impediment ce nu mai există pentru instituțiile de binefacere.

Că, Curtea de apel din Galați numai cu nesocotirea principiilor din textele sus citate a admis acțiunea Eforiei, așa că motivul de casare fiind întemeiat, are a fi admis și deciziunea Curței are a fi casată cu trimiteri la altă Curte, care va avea a se conforma dispozițiilor art. 65 din legea Curței de Casație.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA

Secțiunea I

Audiența de la 28 Aprilie 1923

Președenția D-lui P. Patriciu, consilier

Banca Bănatului cu Daniel Elias și alții

INCHIRIERE.—SUBINCHIRIERE.—CLAUZA.—INTERPRETAREA EI ÎN MOD RESTRICTIV.—DACĂ PENTRU EXISTENȚA SUBINCHIRIERII ESTE NECESARĂ EXISTENȚA UNUI CONTRACT FORMAL DE SUB LOCAȚIUNE.—ART. 1418 C. CIVIL.

INCHIRIERE.—SOCIETATE.—ADUCEREA CA APORT ÎN SOCIETATE A CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE.—DACĂ CONSTITUE A SUBLOCAȚIUNE.—ART. 1418 C. CIVIL.

PACT COMISORIU TACIT.—TERMEN DE GRATIE.—PACT COMISORIU EXPRES.—ART. 1021 C. CIVIL.

1. Cu toate că dispozițiunile art. 1418 c. civil, referitoare la clauza prohibitivă de subînchiriere, trebuiesc interpretate restrictiv, de aci nu urmează, însă, că o subînchiriere, ca să potă fi considerată ca atare, e indispensabilă existența unui contract de sublocațiune formal, care să fi intervenit între chiriașul principal și sublocatari, atunci când în fapt este neîndoios că alte persoane de cât chiriașul principal, sau

altele împreună cu acesta beneficiază de folosința imobilului.

2. Când un chiriaș aduce într'o societate beneficiile unui contract de locațiune, făcând să participe la aceste beneficii și coasociații săi, înfrânge clauza prohibitivă de subînchiriere, întrucât încuviințând să împartă cu coasociații săi atât folosința imobilului închiriat cât și plata chiriei, a consimțit implicit o subînchiriere pe care contractul de locațiune o interzice.

3. Dacă potrivit art. 1021 c. civ. atunci când un contract este guvernat de pactul comisoriu tacit sub forma condițiunei rezolutorii presupusă pentru cazul când una din părți nu-și execută obligațiunea, judecătorii pot acorda debitorului un termen de grație înăuntrul căruia să-și îndeplinească obligațiunea, atunci însă când contractul de locațiune prevede condiția rezolutorie expresă judecătorul nu mai are dreptul de a acorda un asemenea termen pe care părțile prin convenția lor l'au exclus formal.

No. 73.—Respins ca nefundat apelul făcut de Daniel Elias, M. G. Bey și G. Rozopol și ca fără interes cel făcut de Banca Bănatului în contra sentinței Tribunalului Dolj S. I.

Curtea

Având în vedere apelul introdus de Banca Bănatului, societate anonimă din Craiova, cum și apelul introdus de Daniel Elias, M. G. Bey și G. Rozopol, comercianți din Craiova, apeluri cari privind aceleași părți și având o strânsă legătură de obiect și cauză, au fost declarate conexe, împotriva sentinței civile No. 33 din 3 Februarie 1923 a Tribunalului Dolj secția I, prin care admitându-se în parte acțiunea intentată de Banca Bănatului, s'a declarat reziliat, atât contractul de locațiune, intervenit între Daniel Elias și Eliza I. Chețianu, autoarea Băncei Bănatului, cum și contractul verbal intervenit între Eliza I. Chețianu și coasociații Daniel Elias, M. G. Bey și G. Rozopol.

Având în vedere actele din dosarul cauzei și debaterile urmate în instanță, din care în rezumat rezultă următoarele: La 26 Octombrie 1920 Eliza I. Chețianu închiriaza lui Daniel Elias, din imobilul proprietatea sa din Craiova, strada Cogălniceanu No. 14, o prăvălie și o cameră cu începere de la această dată și până la 23 Aprilie 1922 stil vechiu.

La 23 Aprilie 1922, prin contractul de vânzare vizat de Administrația financiară Dolj la No. 864 și transcris în registrul de transcripțiuni al Trib. Dolj la No. 3252 în ziua de 24 Aprilie 1922, vinde imobilul închiriat Băncei Bănatului. Aceasta pretinzând pe de o parte că chiriașul Daniel Elias nu i-a plătit chiria pe semestrul Aprilie—Octombrie 1922, iar pe de alta, că, acel chiriaș a subînchiriat prăvălia, contravenind astfel clauzei prohibitive din contractul de locațiune, intentează o acțiune în reziliere pe care Tribunalul încuviințând-o, părții Daniel Elias, împreună cu M. G. Bey și G. Rozopol — aceștia doi din urmă, introduși în proces de Banca Bănatului ca sublocatari, fac apelul al cărui obiect îl formează procesul de față, im-

preună cu apelul reclamantei, al cărui obiect îl forma dispozițiunea din sentința apelată, prin care deși se declară reziliat contractul, se acordă însă chiriașilor un termen de grație de două luni, înăuntrul căruia să evacueze imobilul.

Având în vedere că apelanții Daniel Elias, M. Bey și G. Rozopol, în dezvoltarea apelului lor, au susținut: 1) că, chiria semestrului Aprilie—Octombrie 1922 a fost la timp plătită Elisei Chețianu; 2) că, faptul din partea chiriașului Daniel Elias de a-și asocia pe ceilalți doi în comerțul exercitat în imobilul închiriat nu constituie o sublocațiune, și în sfârșit, că, dacă reclamanta înțelegea să le opună contractul verbal intervenit între dânsii și Eliza I. Chețianu trebuia să-și cheme în calitate în care o au și care rezultă din contractul de societate intervenit între ei.

Având în vedere că, prin contractul de vânzare menționat, intervenit între Eliza Chețianu și Banca Bănatului se stipulează textual că, „toate chiriile până la Sf. Dumitru 1922, se vor încasa de proprietara vânzătoare”; că, cumpărătoarea reclamantă Banca Bănatului renunțând la orice drept în privința chiriei pentru acest semestru, motivul de reziliere dedus din pretinsa nepată a chiriei pe acest timp, este nefundat, și aceasta cu atât mai mult, cu cât în fapt, din chitanța aflată la dosar, se constată că chiria fusese plătită celei în drept să o primească de către cei trei apelanți.

Considerând că, prin cel de al doilea motiv de apel, apelanții pârâți susțin că, faptul chiriașului Daniel Elias de a-și asocia pe ceilalți doi la comerțul pe care actualmente îl exercită împreună în imobilul închiriat, nu constituie o sublocațiune în sensul art. 1418 cod. civil, așa în cât motivul de reziliere tras din violarea clauzei prohibitive de subînchiriere este nefundat.

Considerând că, prin contractul de locațiune menționat, se prevede expres că, „subînchirierea este strict interzisă fără consimțământul proprietarei”, că, drepturile ce aparțineau proprietarei vânzătoare în această privință trecând asupra noului achizitor al imobilului Banca Bănatului, rămâne de examinat în drept, dacă faptul unui chiriaș de a-și asocia și alte persoane, care nu figurau în contractul de închiriere, la exercitarea unui comerț ce se urmează în imobilul închiriat, constituie sau nu o subînchiriere.

Având în vedere că, potrivit art. 1418 cod. civil, locatarul are dreptul de a subînchiria și de a ceda contractul său către altul dacă o asemenea facultate nu i-a fost interzisă, interzicere ce nu se prezumă, ci trebuie să rezulte din o stipulațiune specială; că, prin urmare, dacă dreptul de a subînchiria constituie regula, facultatea proprietarului de a interzice un asemenea drept fără vreun alt motiv decât voința sa, va imprima contractului încheiat în asemenea condițiuni atunci când va fi exercitată caracterul unei convențiuni *intuitu personae*, caracter ce trebuie în primul rând să servească de normă când e vorba să se decidă, dacă beneficierea de folosința imobilului închiriat de către alții decât acela care închiriasse, sau de către alții împreună cu acesta, constituie sau nu o sublocațiune.

Având în vedere că, în speță, este necontestat că, Daniel Elias, acela care figurează ca chiriaș în con-

stituit la 28 Aprilie 1922, cu ceilalți doi apelanți M. Bey și G. Rozopol o societate în nume colectiv având ca obiect comerțul de obiecte tehnice, agricole și industriale, comerț ce s'a exercitat în imobilul închiriat, și cu explicațiunea ce se vede clar exprimată în contractul de societate aflat la dosar, că, de la data înființării asociației, Daniel Elias încetează de a mai exercita comerțul sub firma sa individuală.

Că, din chitanța aflată la dosar doveditoare a plății chiriei pe semestrul Aprilie—Octombrie 1922, se mai constată că, această plată era făcută de către toți co-asociații.

Considerând că, dacă în principiu dispozițiunile art. 1418 c. civil referitoare la clauza prohibitivă de subînchiriere trebuie interpretate restrictiv, aceasta însă nu înseamnă, că, pentru că în drept o subînchiriere să poată fi considerată ca atare, e indispensabilă existența unui contract de sublocațiune formal care să fi intervenit între chiriașul principal și sublocatari, atunci când în fapt este neîndoios că alte persoane decât chiriașul principal, sau cum este în speță — alte persoane împreună cu acesta, beneficiază de folosința imobilului obținută în puterea contractului de locațiune.

Că, sublocațiunea ca și locațiunea fiind contractul prin care se cedează folosința unui bun pentru un timp și pe un preț determinat, actul unui chiriaș prin care sub orice formă cedează la rândul său o parte din folosința lucrului închiriat în schimbul participării aceleia care va uza de folosința acestui lucru la plata chiriei, constituie fără îndoială o sublocațiune.

Că, aceasta fiind interpretarea pe care trebuie să o primească dispozițiunile art. 1418 cod. civil urmează că atunci când un chiriaș aduce într-o societate beneficiile unui contract de locațiune, făcând să participe la aceste beneficii și Coasociații săi, înfrânge clauza prohibitivă de subînchiriere, întrucât încuviințând să împartă cu coasociații săi atât folosința imobilului închiriat, cât și la plata chiriei, a consimțit implicit o subînchiriere, pe care contractul de locațiune o interzice.

Că, în fapt fiind necontestat că, în urma constituirei societății între cei trei apelanți, comerțul în vederea căruia se constituise această societate s'a exercitat în imobilul închiriat; că, din chitanța de plata chiriei pe semestrul Aprilie—Octombrie 1922, se constată că această plată a fost făcută de aceiași apelanți împreună și nefăcându-se nici o mențiune, prezumția este că a fost făcută în părți egale.

Considerând că inserarea clauzei prohibitive de subînchiriere într-un contract de locațiune îi dă caracterul contractului încheiat *intuitu personae*, că chiriașul principal Daniel Elias consimțind ca la beneficiile unui asemenea contract să participe și coasociații săi, a călcat una din dispozițiunile formale ale contractului de închiriere sancționată printr-un pact comisoriu expres; că fiind astfel, cu drept cuvânt Trib. a admis rezilierea contractului bazat pe acest motiv, așa în cât din acest punct de vedere apelul chiriașilor e nefundat urmând să fie respins ca atare.

Având în vedere că, aceiași apelanți au mai susținut — și interogatorul luat apelantului Daniel Elias confirmă aceasta — că astăzi se găsesc în imobilul în discuție,

nu în puterea contractului intervenit între Daniel Elias și Eliza Chețianu, ci în baza contractului încheiat verbal de toți trei cu Eliza Chețianu la 27 Aprilie 1922, așa cum reese din chitanța de plata chiriei pe semestrul Aprilie-Octombrie 1922.

Având în vedere că se constată din dosarul Tribunalului că înaintea acestei instanțe luându-se un interogator lui Daniel Elias și întrebare la 26 Octombrie 1922 dacă se găsește în imobil în baza unui contract nou sau în prelungirea celui vechi, acesta a răspuns că „există un contract nou verbal între societate și proprietară“.

Considerând, însă, că contractul pretins intervenit între apelanți și Eliza Chețianu este și inoperant și inopozabil actualul proprietar al imobilului închiriat. Inoperant, pentru că vânzarea imobilului având loc conform contractului de vânzare afiat la dosar, la 23 Aprilie 1922, Eliza Chețianu care la această dată încetase de a mai fi proprietară nu mai putea consimți un contract verbal de închiriere a aceluiași imobil la 27 Aprilie 1922, că în această privință, susținerile apelanților că vânzarea ar fi avut loc la 31 Mai 1922 sunt cu totul nefundate, întrucât dacă este adevărat că contractul de vânzare autentic s'a încheiat la 31 Mai 1922, vânzarea însă a avut loc la 23 Aprilie 1922 prin contractul sub semnătura pricată transcris în registrul de transcriptiuni ale Tribunalului Dolj în ziua de 24 Aprilie 1922, contract prin care se fixase definitiv și obiectul și prețul, iar mențiunea din acest contract prin care se spunea că contractul de vânzare se va face în termen de două luni, nu se referă evident decât la redactarea definitivă și autentificarea contractului, care s'a și făcut la 31 Mai păstrând același obiect și același preț.

Contractul verbal invocat de apelanți este însă și inopozabil Băncii Bănatului în calitate de achiziitoare a imobilului întrucât contractele de locațiune care la epoca achizițiunii imobilului aveau dată certă, dată pe care pretinsul contract verbal n'ar fi dobândit-o de cât la 28 Aprilie 1922 prin viza Administrației financiare pusă în această zi pe chitanța de plata chiriei.

Considerând că, în privința acestui contract verbal, apelanții au mai susținut, că ei fiind constituiți într-o societate sub firma Elias Bey & Co. societate în nume colectiv, numai în această calitate ar fi trebuit să fie citați în instanță.

Considerând însă că, din chitanța de plata chiriei depusă la dosar, de către chiar apelanții, se constată textual că Eliza Chețianu primește chiria dela asociații Daniel Elias, Marcu Bey și Gh. Rozopol, atât și nimic mai mult, că, această chitanță fiind singurul act din care existența contractului pretins s'ar putea deduce, evident calitatea pe care apelanții însuși și-o dedeau prin acest act, era aceia pe care reclamantii trebuiau să o aibă în vedere atunci când pentru a le face opozabilă judecata, îi introduseseră în proces; că, în definitiv, fiind vorba de o societate în nume colectiv compusă din trei membrii, introducerea în litigiu și a celorlalți doi în calitate de asociați, echivalează cu citarea societății însăși; că, fiind astfel, apelul făcut de

Daniel Elias, M. Bey și G. Rozopol, fiind nefundat, urmează a fi respins ca atare.

Având în vedere și apelul introdus de Banca Bănatului împotriva dispoziției sentinței Tribunalului prin care după ce declară reziliate contractele de închiriere — deși rezilierea contractului verbal era inutilă, întrucât după cum s'a arătat mai sus, trebuie înălțurată ca inopozabil — și cu toate că contractul de închiriere intervenit între Daniel Elias și Eliza Chețianu, era guvernat de un pact comisoriu expres, acordă totuși apelanților un termen de grație de 2 luni înăuntrul căruia să evacueze imobilul.

Având în vedere că, dacă potrivit art. 1021 cod. civ. atunci când un contract este guvernat numai de pactul comisoriu tacit sub forma condițiunii rezolutorii presupusă pentru cazul când una din părțile contractante nu-și execută obligațiunea, judecătorii pot acorda debitorului un termen de grație înăuntrul căruia să-și îndeplinească obligațiunea, atunci însă când — cum este în speță — contractul de locațiune prevedea condițiunea rezolutorie expresă ca sancțiune a neîndeplinirii oricărei din obligațiunile contractuale, judecătorul nu mai găsește în puterea sa dreptul de a acorda un asemenea termen, pe care părțile prin convenția lor l-au exclus formal.

Că, dacă din acest punct de vedere motivul de apel al Băncii Bănatului ar fi în drept incontestabil fundat, în fapt devine inutil, iar apelul fără interes întru cât termenul acordat de Tribunal a expirat dela 3 Aprilie 1923, iar această Curte, pentru considerațiunile de mai sus, ajungând la soluțiunea că acordarea unui termen de grație în asemenea condițiuni este inadmisibilă, urmează ca apelul Băncii Bănatului să fie respins ca fără interes actual.

Că, pentru aceleași motive urmează să fie respinsă ca nefundată și cererea subsidiară făcută de apelanții Daniel Elias, M. Bey și G. Rozopol de a li se acorda un termen de grație de șase luni înăuntrul căruia să evacueze imobilul, în cazul când această Curte va decide respingerea apelurilor.

Pentru aceste motive, redactate de d. consilier Dem. Polichron, în majoritate, respinge apelul.

Semnați: P. Patriciu, G. R. Cristof, D. T. Abexiu, Dem. Polichron.

Opinie separată,

Diferind de majoritate, sunt de părere a se admite în tot apelul făcut de Daniel Elias, M. G. Bey și G. Rozopol respingându-se ca nefundată acțiunea reclamantei, Banca Bănatului, și ca consecință și apelul acestei reclamante contra sentinței Tribunalului Dolj, s. I, No. 33 din 1923.

Motivurile sunt următoarele:

Nu se poate discuta așa cum este angajată instanța, existența sau neexistența vreunui nou contract verbal de închiriere de fosta proprietară, încheiat cu societatea „Motor“, fiindcă această societate nu e parte în proces.

Într'adevăr, părții în proces sunt trei persoane: Daniel Elias, M. G. Bey și G. Rozopol, aceștia doi din urmă chemați în instanță după arătarile părâtului

Daniel Elias, că imobilul este locuit de societatea „Motor” ai cărei reprezentanți sunt câte trei.

Reclamanta Banca Bănatului nu a chemat în instanță această societate, că să se judece cu ea pe tema indicată de Elias, aceia de existența unui contract între fosta proprietară și societatea, ci a menținut pe pârâțul Daniel, căruia s'a mai asociat ca pârâți alte două persoane.

Prin urmare cu aceste trei persoane, față de care e angajat procesul, nu se poate discuta, celiace s'ar putea discuta cu societatea „Motor”, persoană morală distinctă de aceia a societăților și anume contractul cel nou anunțat de pârâțul Daniel Elias.

Cu atât mai rău pentru bancă, dacă în loc să facă acțiune societății „Motor”, a găsit de cuvânt să creadă, că poate judeca o asemenea acțiune într'un proces cu alți împricinați. Situația însă nu o poate schimba modul de procedare al reclamantei: nu există proces cu societatea „Motor”, iar dacă pârâțul Elias la interogatoru lăsat a pus în discuțiune un eventual contract cu societatea „Motor”, Banca ori nu trebuia să primească această discuțiune, menținându-se pe terenul acțiunii așa cum o formulase, acea a vechiului contract, a cărui desființare înțelegea să o obțină pe tema subînchirierii și dacă discuta noul contract verbal încheiat între fosta proprietară și societatea „Motor”, aceasta nu putea să o facă decât pe calea unei noi acțiuni intentată acestei societăți.

Concluzia dar este aceia, că nefiind parte în proces societatea „Motor”, ci anumite persoane, motivul de reziliere sugerat reclamantei din răspunsul pârâțului Daniel Elias la interogator, nu poate fi discutat numai pentru motivul că persoanele chemate în instanță ar fi în același timp și membri ai societății „Motor”, față de care s'ar putea discuta acel motiv de reziliere.

Din răspunsul lui Daniel Elias la interogator nu se poate trage altă consecință decât aceia că Daniel a vrut să indice Băncei cu cine să se judece și anume cu societatea Motor, care este chiriașa imobilului pe baza unui nou contract verbal încheiat cu fosta proprietară. Că totuși pârâțul Daniel Elias nu putea să refuze a discuta și ipoteza pretinsă de Bancă, aceia a noiei subînchirieri a imobilului de către dânsul.

Că, pentru a complace Băncei și punându-se pe această temă, pârâțul Daniel Elias pretinde la rândul său, că, în speță, nu poate fi vorba de subînchiriere.

Intr'adevăr, cele două persoane interesate la întreprindere nu pot fi subchiriași nici personal, nici sub aspectul acesta al unei societăți, întrucât în speță ar fi vorba de continuarea aceluiași contract de închiriere — dacă reclamanta Banca Bănatului nu înțelege a primi lupta pe calea unei acțiuni principale de rezilierea noului contract cu societatea Motor.

Acel vechi contract de închiriere pe tema căruia se pune Banca Bănatului, cu drept cuvânt se susține de pârâțul Daniel Elias, că nu ar putea fi considerat în orice caz, decât că a continuat să ființeze mai departe, în ipoteza Băncei, fără a se da naștere vreunui contract de închiriere, numai prin faptul că pârâțul Daniel Elias și-a asociat în fapt doi tovarăși, din a

căror colaborare a eșit societatea Motor întocmită la un moment dat în formele lega'e respective.

Intr'adevăr, nu se poate conchide că ar exista o subînchiriere, numai pentru că la un moment dat, grație unei anumite împrejurări pe lângă chiriașul cuiva mai beneficiază de folosința imobilului și alte persoane care chiar participă la plata chiriei. Iată spre exemplu un comerciant, care interesează pe funcționarii săi la beneficiile comerțului, plătiindu-le salariul sub forma aceasta a unor tantieme din câștigul realizat. Acești funcționari nu pot fi considerați că sublocatari, deși pe de o parte servind în magazia ei iau parte la folosința imobilului iar pe de alta primind salariul din beneficiul său participă indirect și la plata chiriei.

Concluzia dar este că, atunci când în fapt se constată că se interesează cineva la folosința unui imobil și la plata chiriei, nu înseamnă crearea unui contract de închiriere, ci un nou aspect comercial pe care l'ia aceiași întreprindere, continuarea vechiului contract de închiriere nu poate fi tăgăduită, după cum nu ar putea fi negată în ipoteza inversă a încheerii acestui contract cu o societate în nume colectiv a două persoane, din care la un moment dat dispăre un coasociat, pentru a rămâne întreprinderea pe seama unei singure persoane. Când se închiriază o prăvălie se are în vedere calitatea de comerciant a chiriașului, așa încât ori cât ar fi contractul de închiriere un contract încheiat „întuitu personae” închirierea făcută unui comerciant, nu e de natură a se izbi de acest principiu și prin urmare de a fi înlăturată, atunci când comerciantul acesta apare la un moment dat sub un alt aspect comercial, acela al unei societăți, chiar dacă din alte puncte de vedere situația ar duce la alte consecințe.

Cu alte cuvinte cadrul acesta juridic cu care se îmbracă comerțul cuiva, nu e de natură a crea prin el însuși un contract de subînchiriere, ori cari ar fi celelalte consecințe la care ar da naștere din alte puncte de vedere apariția aceasta a comerțului sub forma unei societăți.

Mărginită chestiunea la raporturile de proprietar și chiriaș prin transformarea unui comerț în societate, sau vice-versa, nu se poate vorbi realmente decât de continuarea aceleiași stări de lucruri, modificarea în aspectul comerțului neputând influența raporturile de proprietar și chiriaș prin inventarea unui contract de subînchiriere care nu rezultă de nicăeri în fapt.

Neputându-se dar caracteriza în fapt ca o subînchiriere operațiunea aceasta prin care numitul Daniel Elias și-a asociat la întreprindere și alte persoane, numai pentru că ar fi vorba în speță de o folosință în comun a imobilului și de o plată în comun de chirie, fără ca alte împrejurări să facă să reese existența unei subînchirieri, cu care împrejurările de mai sus au numai puncte comune, nu se poate pretinde că, întrucât prin contractul de închiriere, s'a interzis formal subînchirierea, aceasta ar însemna că s'a interzis și alte aranjamente, fie ele cesiuni, asociațiuni sau alte contracte neconvenite.

Intr'adevăr, art. 1418 cod. civil, este strict limitativ și nu poate fi aplicat decât când se poate dovedi în

fapt existența unui contract de subînchiriere, cu toate caracterile speciale unei locațiuni așa cum este ea definită prin art. 1410 și următorii cod. civil. (Vezi în acest sens „Curierul Judiciar“ din 24 Decembrie 1922 Curtea de Apel Iași secția II opinia minorității și comentariile respective, pagina 719).

Semnat: I. Streăncescu

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

TRIBUNALUL CIVIL DIN NICE (Nizza)

Audiența dela 25 Februarie 1920

COPIL NATURAL.—NAȚIONALITĂȚEA MAMEI.—INCERTITUDINE ÎN PRIVINȚA PRETINSULUI TATĂ.—STATUT PERSONAL —CAPACITATEA PERSOANELOR. — URMĂRIREA STRĂINILOR DE STATUTUL LOR PERSONAL.—ART. 22 C. CIVIL. CERCETAREA PATERNITĂȚII. — LEGEA NAȚIONALĂ A STRĂINILOR. — ADMITEREA CERCETĂRII PATERNITĂȚII NUMAI ÎN CAZ DE RĂPIRE ȘI DE VIOL.—CODUL ITALIAN (ART. 189 ȘI 193).

1. Un copil natural nu poate să aibă altă naționalitate decât cea a mamei care l-a recunoscut, de câteori există incertitudine în privința pretinsului tată.

2. Legile care au de obiect starea civilă și capacitatea persoanelor urmăresc pe străini în Franța, ei fiind supuși acestor legi pentru tot ce privește statutul lor personal.

3. Recunoașterile și constatările paternității naturale sunt acte juridice relative la constituirea familiei, la care străinii nu pot să procedă decât în marginile în care legea lor națională le permite acest lucru.

4. În consecință, art. 189 și 193 din codul italian nepermițând cercetarea paternității decât în caz de viol și de răpire, o femeie italiană nu poate să introducă în Franța, în urma legii din 1912 și în numele copilului ei minor, o acțiune în cercetare de paternitate, oprită de legea ei națională.

(*Journal Clunet*, anul 1920, p. 619 urm.).

Observație. — În privința primului punct decis prin sentința al cărei sumar l-am reprodus mai sus, avem de făcut următoarele observații.

Este știut că copilul natural recunoscut urmează condiția juridică a mamei sale, el purtându-i numele și având aceeași naționalitate.

„*Das Kind folgt dem Busen*“, zicea vechiul drept germanic, ceea ce însemnează: că copilul urmează sânul.

„*Partus sequitur ventrem*“, ziceau Romanii. O lege din *Digeste* zice de asemenea:

„*Vulgo quaeritur matrem sequitur*“. (L. 19, în fine „*Dig. De statu hominum*“, 1. 5.).

În baza principiilor de mai sus, copilul natural are naționalitatea mamei, de câteori este cunoscută; căci dacă este necunoscută, copilul găsit pe teritoriul nostru fără tată și mamă cunoscuți, este român în baza art.

8 paragraful ultim c. civil, care singurul a mai rămas în vigoare (1).

Se poate întâmpla ca tatăl să fi recunoscut singur copilul său, (art. 48 c. civil); în asemenea caz, copilul va avea, după părerea noastră, naționalitatea tatălui. Chestiunea este însă foarte îndoielnică din cauză că cei mai mulți nu admit recunoașterea din partea tatălui, despre care legea nici nu vorbește.

În orice caz, legitimarea unui copil natural prin căsătoria părinților săi nu produce nici un efect în privința naționalității dobândită de acest copil printr-o recunoaștere anterioară; de unde rezultă că copilul natural recunoscut de o mamă română, rămâne român, cu toate că acest copil a fost legitimat mai în urmă, prin căsătoria mamei sale cu un străin. În asemenea caz, numai mama devine străină (art. 19 c. civil), nu însă și copilul ei recunoscut de ea, înainte de căsătorie, pe când era română (2).

Al doilea punct din sentința trib. Nizza, al cărei sumar l-am reprodus mai sus, este relativ la statutul personal al străinilor. Tribunalul decide foarte bine, în această privință, că legile, care au de obiect starea civilă și capacitatea persoanelor, urmăresc pe străini în orice țară s'ar afla. „Legile relative la starea civilă și la capacitatea persoanelor urmăresc pe Români, chiar când ei își au reședința în străinătate“, zice art. 2 paragraful 2 din codul civil. Aceste legi, care constituiesc statutul personal, își produce efectul lor afară de teritoriul României, și urmăresc pe Români ori unde s'ar afla: *personam sequuntur sicut umbra, sicut civitatis in corpore*.

Motivul acestei dispoziții este lesne de priceput. Românul este, în adevăr, același ori unde s'ar afla și nu poate să-și schimbe condiția sa juridică de câte ori face o călătorie în străinătate. Astfel, Românul va fi major la 21 de ani, deși ar fi domiciliat în Austria, unde majoritatea n'are loc decât la 24 de ani (art. 21 codul austriac), sau în Japonia, unde majoritatea este fixată la 20 de ani împliniți (art. 3 codul civil japonez din 1896), etc.

Se înțelege însă că Românul nu va fi urmărit de statutul său personal, decât în țările unde sunt admise aceleași principii.

Dar dacă Românii sunt supuși, de câteori se găsesc în străinătate, statutului lor personal, în ceea ce privește starea civilă și capacitatea lor, legea nu se ocupă de străinii aflători pe teritoriul nostru. Chestiunea este controversată în Franța, și aceeași controversă ar putea să existe și la noi, textele fiind identice.

Părerea cea mai juridică este însă, de bună seamă, aceea care pune în principiu că străinii aflători pe teritoriul nostru sunt supuși, în privința capacității lor, statutului personal, aceasta fiind o reciprocitate logică întemeiată pe dreptul internațional (3).

Starea și capacitatea unei persoane, zice o rezoluție votată de institutul de drept internațional dela

1) Cas. rom. S. II, *Jurisprud. română* din 1919, No. 4 și 5, p. 525 și *Tribuna Juridică*, din 1920, No. 18-19, p. 74 (cu observ. noastră).

2) Cpr. Trib. Iași, *Dreptul* din 1906, No. 25, p. 197 (cu observ. noastră); C. București, *C. Judiciar* din 1912, No. 25, p. 125, etc.

3) Vezi autoritățile citate în tom. I. al Coment. noastră p. 147, nota 2 și în tom. V. p. 354, notă 1 ad. a 2-a.

Oxford, în anul 1880, sunt cărmuite de legile la care acea persoană aparține prin naționalitatea sa⁴.

Această rezoluție adaugă însă, cu drept cuvânt, că, nici într'un caz, „legile unui stat nu pot dobândi recunoaștere și efecte pe teritoriul unui alt Stat, dacă sunt în opoziție cu dreptul public sau cu ordinea publică a acestui Stat”.

Tot în acest sens, art. 30 din legea de introducere a codului civil în Germania (*Einführungsgesetz*), prevede că o lege străină nu poate fi aplicată în Germania, întrucât aplicarea ei ar fi contrară bunelor moravuri sau scopului urmărit de legea germană: „*wenn die Anwendung gegen die guten Sitten oder den Zweck eines deutschen Gesetzes verstossen würde*”.

Va să zică, principiul este că legile străine sunt aplicabile în România, afară de cazul când legea străină ar consacra o stare de lucruri care ar compromite ordinea publică internațională din România.

Curtea din Galați a mai admis o excepție, punând în principiu că, deși legile relative la capacitate urmăresc pe străini ori unde s'ar afla, această regulă nu mai poate însă fi invocată de străini, atunci când ei, aflându-se în România, contractează cu un pământean, fără a-și arăta starea lor civilă, inducând astfel în eroare pe cealaltă parte contractantă, care, fiind în țara sa, nu este ținută a cunoaște decât legile țării sale. Sau ne înșelăm sau ni se pare că chestiunea este rău pusă, căci străinul va fi urmărit de legea sa personală, chiar când el ar fi ascuns, însă el va răspunde de delictul sau quasi-delictul său (4).

Ultimul punct din sentința trib. Nizza este relativ la cercetarea paternității. Tribunalul pune, cu drept cuvânt, în principiu că recunoașterile și constatările paternității naturale, fiind niște acte juridice relative la constituirea familiei, străinii nu pot să procedă la asemenea acte decât în marginile în care legea lor națională le permite acest lucru; de unde rezultă că o femeie italiană nu poate să introducă în Franța, în numele copilului ei minor, o acțiune în cercetare de paternitate, oprită de codul italian și nepermisă decât în caz de răpire și de viol (art. 189 și 193).

Oprirea cercetării paternității naturale atârând de statutul personal al părților, legea personală a României îl urmărește ori unde s'ar afla; de unde rezultă că un Român n'ar putea, afară de cazul excepțional prevăzut de art. 307 din codul civil, să cerceteze paternitatea sa naturală, conform legii țării unde s'ar găsi; și *vice-versa*, străinii a căror lege personală ar permite cercetarea paternității n'ar putea să exercite această acțiune în România, statutul lor personal fiind, în această privință, ținut în frâu de statutul teritorial român care, în speță, este de ordine publică internațională.

Astfel, deși codul austriac permite cercetarea paternității (art. 163), totuși s'a decis că un Austriac n'ar putea să cerceteze paternitatea sa în România,

pentru că legiuitorul nostru oprește această acțiune din considerații de ordine publică (art. 307 c. civil) (5).

Dar dacă străinul n'ar putea să cerceteze și să dovedească paternitatea sa naturală în România, conform statutului său personal, pentru că ordinea publică internațională se opune la exercițiul unei asemenea acțiuni, se decide, cu drept cuvânt, că o hotărâre străină care ar constata, conform legii străine, paternitatea naturală a unei persoane, își poate produce toate efectele sale în România, pentru că legea română n'a înțeles să oprească decât procesele scandaloase și investigațiunile care ar turbura ordinea publică din România. Or, odată ce procesul a fost judecat în afară de teritoriul nostru, ordinea publică nu este întru nimic jignită prin invocarea unei paternități dovedită pe teritoriul străin. (6).

În baza acestor principii, Curtea din București a decis, cu drept cuvânt, că mama copiilor unui Austriac poate cere pentru ei în România, că aceia care a fost recunoscut ca tatăl lor natural în Austria și care s'a statornicit în România, să fie condamnat a plăti o pensie alimentară pentru acei copii; căci odată filiațiunea lor stabilită în țara căreia aparțin părțile litigante, instanțele române, chemate a statua asupra cererii de alimente, nu mai au a cerceta dacă acel recunoscut ca tată este, în adevăr, tatăl natural al copiilor reclamanti, ci au numai să aprecieze consecințele acestei filiațiuni, constatată în țara lor, conform legilor acestei țări. (7).

Acestea sunt punctele decise de tribunalul de Nizza. Ele sunt admisibile și în dreptul nostru.

D. Alexandresco

5) C. București și Cas. rom. (mai multe decizii) și multe alte autorități citate în tom. I al Coment. noastre, p. 149, nota 3 și în tom. II, p. 363, 364, nota 4. Mai vezi tom. V al acestor Comentarii, p. 355, nota 1, precum și tom. VII, nota 3 dela p. 104, 105, etc. *Contră*; P. Fuore, *Le droit international privé*, (trad. Antoine, ad. a 4), tom. II, 733, p. 273; Laurent, *Droit civil international*, V, 263, care se contrazice cu cele spuse în Principiile sale de drept civil (I, p. 125, nota 1).

6) Vezi numeroasele autorități citate în tom. II al Coment. noastre, nota 1 dela p. 364, 365, la care trebuie să adăugăm C. din Nancy, *J. Clunet* 1914, p. 568 și *Dreptul* din același an, No. 35, p. 279, 280 (cu observ. noastră).

7) C. București, *Dreptul* din 1904, No. 59, p. 482 și *Curierul Judiciar* din același an, No. 63 (cu observ. noastră).

4) Vezi tom. I. al Coment. noastre, p. 151 și tom. II, p. 544 (ad. a 2-a).

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a-i trimite costul abonamentului rămas neachitat.